

Oase, levende beweging van vrije bewogen mensen

Hein Koningen

De vorm is de zichtbare expressie van de innerlijke inhoud Wassily Kandinsky

Geachte leden van het bestuur van de *Heimans en Thijsse Stichting*, geachte Heer van Raaij, beste Ger Londo, dames en heren,

Het is voor ons medewerkers van *Oase* een grote eer en ook een groot genoegen de *Heimans en Thijsse Prijs* te mogen ontvangen en wij zijn daarvoor de *Heimans & Thijsse Stichting* erg dankbaar. Wij zijn verlegen onder de laudatio van Ger Londo die zojuist op goede wijze ontwikkeling, werk en werken van *Oase* heeft geschetst. Hartelijk dank daarvoor en voor zijn goede wensen voor de toekomst van *Oase*.

Wat ik hier voor u wil doen is u kennis laten maken met wat ik noem de innerlijke kant van *Oase* en in het bijzonder met die van Willy en Marianne. Rob Leopold, Ger Londo noemde hem al, was vanaf het begin betrokken bij het jonge *Oase*. In een telefoongesprek toentertijd vertelde hij me buitengewoon enthousiast dat hij twee schatten had ontdekt. Op mijn: "Schatten?" antwoordde Rob "Nee, afgezien dat ze heel fijne mensen, dus schatten zijn, zijn ze échte schàtten! Kostbaar, zeldzaam, bijzonder hoe ze werken en zijn: het fenomeen heemtuin beschouwen en benaderen en met mensen omgaan en samenwerken!". "Je moet maar gauw lid worden van de fijne club!" drukte Rob me op het hart. En zo leerde ik Willy en Marianne en de piepjonge wereld van *Oase* kennen.

Oase, een naam heel bewust door Willy en Marianne gekozen voor tuinen met natuurrijke begroeiingen waar mensen op adem, tot rust en tot zichzelf kunnen komen, kunnen opademen, maar evengoed door hen bedoeld voor contacten, wijzen van samenwerken en omgaan met mensen. *Oase* is ook de naam van het tijdschrift waarvan nota bene al binnen een half jaar na de oprichting van de *Landelijke Werkgroep Heem- en Natuurtuinen* het eerste nummer werd uitgebracht. Een nieuw tijdschrift – en nu citeer ik uit het eerste Redactioneel – "Bedoeld voor iedereen, die zich betrokken voelt bij 'natuurrijke' tuinen. Tuinen waarin mensen werkend, lerend, spelend en genietend in aanraking kunnen komen met de natuur."

Ménsen, daar gaat het om bij Willy en Marianne, mensen in allerlei hoedanigheden, gestalten en vormen – beheerders, vrijwilligers, liefhebbers, genietters, ontwerpers, aanleggers, uitvoerenden, kinderen, ouders, docenten, studenten, stagiaires, hoveniers, tuinbezitters, bestuurders, enz., enz., autochtonen, allochtonen, jong, oud – het maakt niet uit.

Oase moet mensen met tuinen en natuur met elkaar in contact brengen en verbinden en een plek bieden voor versterkte uitwisseling van ervaring en kennis.

En – ik citeer weer het eerdergenoemde Redactioneel: "Dat zeker niet alleen op tuin-technisch, floristisch of faunistisch gebied. Natuur- en milieueducatie en -voorlichting, publiciteit, onderlinge samenwerking en recreatieve aspecten van het werk beschouwen wij ook als belangrijke thema's."

Willy en Marianne zijn altijd sterk geïnspireerd geweest door de twee grootste mensen die ons land op het gebied van natuur-educatie heeft voortgebracht: Eli Heimans en Jac.P. Thijsse. Ook bij hen ging het altijd om mensen, voor hen in de eerste plaats deden ze hun werk. Als je mensen natuur kon laten zien en inzien kwam ontzien hieruit logischerwijze voort. De spitsvondige trits zien-inzien-ontzien is overigens van een andere natuurpopularisator pur sang, en tevens de titel van een van zijn boeken, de fameuze Bert Garthoff, winnaar van de Heimans en Thijsse Prijs in 1966.

Het was daarom niet zomaar dat de door hen georganiseerde eerste grote bijeenkomst met Oase-deelnemers (wel 90 !), in april 1992, als thema had 'Terug naar de bron' en plaats vond in *Thijsse's Hof* te Bloemendaal en in de *Heimanshof* te Hoofddorp. In augustus van hetzelfde jaar werd deze dag gevolgd door een soortgelijke bijeenkomst in *Hortus Michel Thiery* te Gent, België – een tuin genoemd naar een man die we wel de Vlaamse Thijsse mogen noemen – om de natuurrijke tuinen van Vlaanderen bij *Oase* te betrekken.

Al spoedig ontstond bij Willy en Marianne de behoefte om hun werk, hun ideeën, plannen, dromen en idealen te delen met mensen die elk vanuit een eigen, specifieke positie voor ondersteuning zouden kunnen zorgen. Een van de mensen die in dit verband een zeer bijzondere plek inneemt is Rob Leopold. Op deze fijne en blijde dag is ons *Oase*-hart niet alleen met blijdschap maar óók met verdriet gevuld. Verdriet dat Rob deze voor *Oase* belangrijke gebeurtenis niet lijfelijk meemaakt. Wat zou hij erin deelgenomen hebben, geheel en volkomen. Maar tegelijk is hij hier ónder ons, met zijn geest.

Deze hartsvriend, dichter, filosoof – overigens steeds met een grote praktische inslag – en, zoals hij ooit zo treffend door Duitse tuinvrienden genoemd werd, pure '*Gartenmensch*' was een grote inspirator voor *Oase*. Als bezieler en aanjager, altijd gericht op wederkerigheid bewerkstelligde hij altijd weer wederzijdse verrijking. Graag maak ik u attent op het prachtige, ontroerende stuk over Rob van Johan Heirman getiteld '*Duiken naar de blauwe parel*'. Deze hommage aan Rob Leopold is opgenomen in het Programmaboekje voor deze dag.

Zoals gezegd ontstond bij Willy en Marianne behoefte aan een ondersteuningsgroep. Een soort heemklankschaal om het eens anders te zeggen. Zo ontstond tijdens een bijeenkomst in *De Kijkdoos* in de *Heimanshof* te Hoofddorp – de fraaie heemtuin ontworpen en in de loop van jaren met de hulp van vele vrijwilligers vorm gegeven door de begaafde docent handenarbeid en heemplantenskundige Ton Engelman uit Haarlem – op 27 februari 1993 de Stichting in oprichting *Oase*.

Op 3 september 1993 – drie negen negentien drieënnegentig, hoor de klank- en ritmesymboliek! – werd de stichting officieel met statuten en een echt stichtingsbestuur, bestaande uit zeven leden en het secretariaat bemensd door Willy en Marianne. De derde september 1993 was voor de direct betrokkenen een betekenisvolle en gedenkwaardige dag als moment van bevestiging van de vele activiteiten die in feite al waren begonnen met de door Ger Londo genoemde inventarisatie van natuurrijke tuinen door Willy en Marianne gevolgd door de vorming van de werkgroep en de uitgave van het tijdschrift *Oase*.

Activiteiten die vanaf het allereerste begin bestonden uit ontmoetingen tussen mensen en van mensen met tuinen, parken, plantsoenen en wilde planten en dieren in landschappen en natuurgebieden. Gelijkerichte mensen, allen zoekend naar en werkend aan oases. Ieder op eigen wijze, met eigen motivatie en passie. Oase(s) als, en ik citeer nu uit het allereerste *Oase*-nummer, lente 1991, als 'een plek waar je nog een klein beetje jezelf kunt zijn, waar je in een goede bui komt van de bloei van een verloren gewaand plantje, van de eerste atalanta's, terug van een lange tocht uit het zuiden, van de vogels, de kikkers en de wind, die je werk muzikaal begeleiden. Soms voel je – ik citeer verder – soms voel je dan een sterke behoefte deze positieve natuurbelevissen, die in een heem- of natuurtuin niet zeldzaam zijn, met anderen te delen.'

Willy en Marianne als de ziel, de geest van *Oase*. *Oase* als belichaming van de levende beweging van vrije en gepassioneerde mensen die werken aan de verwerkelijking van natuurrijke tuinen, parken en plantsoenen. Voor hen zijn lichaam en ziel één. Tegenwoordig wordt in onze samenleving daarover vaak anders gedacht, namelijk dat lichaam en ziel gescheiden zijn, niets met elkaar te maken hebben. Maar voor Willy en Marianne, voor *Oase*, geldt dat bepaald niet: hier zijn lichaam en geest bewust én duidelijk één.

Het komt tot uiting in de gedachte van waaruit zij met hun werk zijn begonnen en de wijze waarop zij, samen met anderen, daaraan steeds weer gestalte geven. In de praktijk van het *Oase*-werk van alle dag is dat dat we zeer dicht bij de Natuur willen blijven, zo ecologisch mogelijk willen denken en werken, tot uiting komend in kleinschaligheid, respectvol en zuinig zijn, bescheiden, ingetogen. Ondertussen wel degelijk erg goed wetend wat we willen, wat ons voor ogen staat, serieus, principieel, onze dromen en idealen niet verzakend en verliezend. Bij dit alles een scherp oog voor mensen hebbend, attent op hoe mensen in hun werk zitten, daarbij bovenal zorgvuldig in het omgaan met mensen willen zijn.

Bij dit alles wil *Oase* in beweging, levend blijven, niet tot stilstand komen, niet louter op zich zelf en op het eigen behoud gericht, kortom verstard, geïnstitutionaliseerd raken. Juist zich niet sluitend maar alle aspecten van en aan het werk zoveel mogelijk open houdend. Haar vrijheid behoudend als wezenskenmerk. Het woord 'vrijheid' is etymologisch verwant aan de woorden 'vrijen' en 'vriend'. Van groot belang in de *Oase*-gemeenschap is het aspect van de gezamenlijkheid.

In wijze van werken en omgaan met mensen gericht op ongekende kwaliteiten in mensen, trachtend deze verder te ontwikkelen en omhoog te brengen. Zodat mensen als het ware boven zichzelf uit (kunnen) stijgen.

Ook gericht op het laten ontstaan van vriendschappen tussen mensen. Contacten en werk vanuit vriendschappen is gedragen werk, werk dat voor mensen écht betekenisvol is. *Oase* wil vertrouwen, steun en raad geven, een scherp luisterend oor hebben, persoonlijke kwaliteiten van elke deelnemer op hun praktische waarde schatten en serieus nemen, wil warmte geven, een warme sfeer scheppen en wil stimuleren in het werk. Vooral ook door dit werk samen met anderen te doen, op te zetten, te organiseren.

Een jongste aandachtsveld van *Oase* is het ontwikkelen en bevorderen van natuurlijke speeltuinen en -terreinen bij scholen, buurthuizen, wijkcentra, e.d. Met een voor onze taal nieuw woord wel speeldernissen genoemd. Weer een soort gaan waar geen weg is omdat zij het grote belang van natuur en milieu voor de huidige jeugd (immers de latere volwassen generaties) inziet. Van belang in verband met een letterlijk wereldgroot probleem.

Leefde in 1900 10% van de wereldbevolking in de steden en 90 % op het platteland, vanaf 2007 wonen voor het eerst in de geschiedenis méér mensen in de stad. Zo raken mensen steeds meer van natuur en milieu vervreemd. Bovendien verbruikt de totale stadsbevolking onevenredig veel van onze natuurlijke hulpbronnen en veroorzaakt zij een onevenredig groot deel van de vervuiling op aarde.

Het zal u duidelijk zijn dat de aanwezigheid van voldoende natuurlijk groen in de stad van steeds groter belang is voor het welzijn en het voortbestaan van de mens. Het gaat dus letterlijk om zaken van levensbelang. Daarin een bescheiden, positieve bijdrage te leveren is de intentie van de *Oase*-netwerkgroep *Springzaad*.

Al de geschetste activiteiten vragen naast de grote en geheel eigen inzet van Willy en Marianne én andere hard werkende *Oase*-vrienden voor de door hen gewenste bredere en diepere verwezenlijking van hun plannen vanzelfsprekend ook ruimere financiële middelen. Voor het ongebruikelijke en niet gekende karakter en wezen van *Oase* in combinatie met haar onconventionele werkwijze en optreden, blijkt onze samenleving nog steeds geen *structurele* financiële mogelijkheden te kunnen scheppen. Paradoxaal genoeg spreekt zij wel steeds haar grote waardering en bewondering uit – niet zelden een nauwelijks verborgen weemoed verhullend – voor de al met al met zeer bescheiden middelen bereikte resultaten. Veel gebeurt bij *Oase* op basis van ‘gesloten beurzen’. Er is een grote creativiteit ontwikkeld op het gebied van een ‘ruileconomie in een modern jasje’. *Oase* heeft een bescheiden eigen inkomen uit publicaties, lezingen, cursussen en donaties van *Oase*-vrienden, maar veel wordt gerealiseerd op basis van projectsubsidies en incidentele bijdragen van fondsen, zoals het *Prins Bernhard Cultuurfonds* en het *VSB-fonds*. Momenteel wordt er hard aangewerkt om voor de langere termijn een minder kwetsbare financiële situatie te verwezenlijken.

Geachte aanwezigen, veel van wat hiervoor is gezegd, is voor wat het wezenlijke betreft, wat het werkelijk inhoudt en betekent zo moeilijk onder woorden te brengen. Ook al doordat het innerlijke moeilijk grijpbaar is. Ik heb een poging gedaan het voor u te schetsen.

Ik mag wel zeggen dat *Oase* voor veel mensen in het heemtuinenveld en de speeldernissen-wereld een unieke plaats is gaan innemen, geleidelijk heeft zij een voorbeeldfunctie gekregen. Daaruit spreekt ook waardering.

In de komende jaren hoopt zij door te kunnen gaan op de weg én op de wijze die haar eigen is, zich opgenomen wetend in de traditie van Heimans en Thijsse. Vooral ook met blijdschap, vertrouwen, hilaritas en goede moed. Zij hoopt dat te kunnen blijven waarmaken in de voor haar wezenlijke vorm. De bekende Russische schilder en kunsttheoreticus Wassily Kandinsky had het niet mooier en pakkender kunnen zeggen toen hij kernachtig verwoordde “De vorm is de zichtbare expressie van de innerlijke inhoud”.